

EL TEATRE

TEATRE NOVELTATS

El Testament de l'Abadal, comèdia en tres actes d'Avel·lí Artís i Rosend Llates

El senyor Canals, l'intelligent empresari de Novetats, ha tingut el bon gust de posar la companyia del seu teatre sota la direcció de Carles Capdevila. Aquesta bona obra només pot perjudicar a MIRADOR perquè ens priva d'una crítica que hauria estat sempre al punt just. El senyor Canals ha coincidit una mica massa amb MIRADOR. El felicitem.

No obstant, després d'assegurar als nostres lectors que Carles Capdevila continuarà escrivint a MIRADOR, fem el vot que hem d'inspirar-nos en la massa curta tradició que les crítiques d'En Capdevila han deixat en aquesta casa. Sigui qui sigui, el redactor que s'encarregui definitivament d'aquesta secció, no podrà veure un adversari, un enemic personal, en les obres que hagi d'examinar. Aquesta serà l'única precaució a prendre, una precaució que no lleva gens de llibertat.

Ens veiem en el cas de substituir, amb caràcter d'interinitat segurament, a Carles Capdevila, d'aquest fet no ens pervé cap honor perquè no ens ha designat ningú per aquesta feina. La necessitat de fer-la ens ha aconsellat de posar-nos-hi i ho fem amb el mateix esperit esportiu amb què empenyem qualsevol altre treball literari o periodístic.

Potser hi hagi un xic d'inconsciència per la nostra part, però en resignar-nos a fer aquesta feina, ens hem dit: «No has cregut sempre que tot això de la tècnica teatral és un mite?». Diversos homes de teatre ens han confirmat la nostra opinió. Hi ha en el teatre — ens ha dit un home de teatre — la mateixa tècnica de composició que en qualsevol de les belles arts. Llegint un article, un conte o una novel·la, bé us adoneu dels miracles de la tècnica. Doncs també us en adoneu examinant una comèdia. Qui topa amb la tècnica és el dramaturg o el novel·lista quan escriuen, i, evidentment, un home pot tenir condicions per una mena de tècnica i no tenir-ne per una altra, però això no vol dir que hi hagi en el teatre un art de sortilegi superior, o més complicat, que en una novel·la.

El desig de provar si era possible que s'encarregués d'aquesta tasca un home nou en afers de teatre, verge de compromisos, com ho era fa quatre dies En Carles Capdevila, ens ha fet trobar excel·lents les consideracions de l'amic i ens hem resignat a encarregar-nos interinament d'aquesta secció, a títol d'home de carrer i sense l'experiència de Carles Capdevila.

En el teatre, més que en cap altra branca de la literatura, són nombrosos els exemples de col·laboració de dos autors en una obra. Això vol dir que el gènere s'hi presta, massa i tot, circumstància que no trobareu en una art més pura, en la poesia, per exemple; i en això En Llates no ens desmentirà. En el cas d'«El testament de l'Abadal» han col·laborat un comedígraf molt traçut, l'Avel·lí Artís, i un poeta, Rosend Llates.

Sembla que En Llates ha portat en la col·laboració l'argument. L'argument, o sigui aquest testament fantàstic, corria per l'Ateneu. I asseguraven que el cas és històric. Diem això, no perquè impressionats pel tema haguéssim fet uns apunts en arribar a casa, sinó per a fer constar que l'argument és lliure, o sigui que no plagiarà a ningú qui intenti explotar-lo altra vegada, cosa que no farem nosaltres, però que seria curiós sotmetre a concurs.

El resultat d'un concurs sobre aquest argument seria interessantíssim i demostraria que en aquesta pedrera hi ha encara filons d'or de més gruix que els que en el seu treball precipitat han descobert els senyors Artís i Llates.

El tema podria veure's de dues maneres ben oposades a la de l'Artís i En Llates. Edgar Poe n'hauria fet un conte obsessiu. Robert de Flers i Caillavet n'haurien fet una farsa vodevil·lesca plena d'esperit. I gairebé assegurariem que de Flers i Caillavet haurien començat per situar-lo en un altre ambient, i no precisament en un ambient aristocràtic, però sí en un ambient de gust més cultivada que aquella cosa de manresans de l'any vuit que no han vist mai cap saló ni s'han assegut mai en cap sofà confortable. Aquesta transposició hauria permès treure de l'argument molt més partit, tant si s'hagués volgut decantar-lo cap al drama com cap a la farsa. Tot el truc de d'administració que produeix als personatges aquell gran saló del tercer acte deriva de que són una colla de rústics.

El primer acte és molt prim, gairebé no és res. Per arribar al cor del tema es fa abans molta atmosfera i cal sentir una conversa de braser sense cap interès literari ni pintoresc. Al final de l'acte, l'obra tomba francament cap a la farsa. Al segon acte l'obra vacilla entre el drama i la farsa, però l'Aymerich, que és un actor formidable, la fa desviar, segurament per indicació dels autors, cap a la farsa. Consti, però, que aquest resultat és més d'interpretació que de redacció. En el tercer acte, que és el més divertit, es produeix el curiós fenomen de desdibuixar, o de corregir expressament, el caràcter del senyor Abadal. Fem constar això perquè, al nostre entendre, aquest personatge absent, el senyor Abadal, hauria de tenir encara més relleu. Les referències que aquell criat dona del senyor Abadal i la convicció que respecte al difunt es forma en l'ànim de la dona que ha estat objecte del llegat rectifiquen aquella fama de perversitat que es podria haver fet a l'Abadal. Aquest difunt podria haver estat presentat

com un model de perversitat refinada i això no hauria impedit que l'obra derivés cap a la farsa. Al tercer acte, aquest difunt, del qual volíem suposar que havia estat un home pèrfid, ens resulta un vulgar Don Joan provincial.

Els personatges que falquen l'obra, aquella colla d'amics d'En Silvestre, es confonen perquè no tenen gaire caràcter, però es mouen molt bé i fan molta fressa.

L'obra plau a la gent i s'ho mereix. És una bona mostra de teatre de fantasia, una de les millors comèdies catalanes. Literàriament, el seu mal consisteix en que s'hagi fet al públic la concessió de fer-la desenrotllar per uns incapaces de treure'n tot el suc.

MANUEL BRUNET

L'òpera, per aquests móns de Déu

Els diumenges a la nit acostuma sortir a fer bolos per aquestes ciutats comarcals catalanes una companyia d'òpera italiana. A les vuit del vespre de cada diumenge veureu un autòmnibus reservat a la Plaça de Urquinaona o a la Plaça de la Universitat, segons que la ciutat filarmònica de torn sigui a Llevant o a Ponent. Carrega el tenor i la tiple en el lloc preferent on hom suposa que els sotrats no se sentiran tant, i després pugen les segones parts i la comparsa. El motor s'enfega, i la faràndula se les empeny carretera enllà.

L'altre diumenge va tocar el torn a Granollers. Es representà *Lohengrin*. Els crítics locals en dies així senten l'orgull del càrrec i es morifien si no poguessin escriure quatre coses sobre l'execució de l'obra. Al *Diari de Granollers* hi trobem uns «observacions d'un espectador» que no ens sabem estar de reproduir, tot respectant la construcció gramatical que preguem a En Pompeu Fabra que la passi per alt si no es vol morir d'una enrabada, després de tants anys de predicar.

«Els heralds, tocaven cornetins de tres pistons i aguantaven en els petits atrils d'aquests instruments, la «solfa». Si Wagner, ho vegés!...»

«No sabem que les atxes de cera en l'època fantàstica o mitològica de Lohengrin existissin. Tampoc sabem que existissin aleshores els timbres i candelabres amb espelmes, de sobre taula.»

Però la «observació» definitiva és aquesta: «Produïu mal efecte una de les verges que acompanyen a Elsa, que en la seva vestidura blanca ressaltava en la seva faç un bigoti molt poblat i calçava sandàlies de dimoni dels Pastorets.»

El felix debut d'En Capdevila

Carles Capdevila ha debutat com a director de Novetats amb l'obra de Mossèn Ramon Garriga: «Glòria».

Com que durant els assaigs sempre hi ha algú que circula per la sala del teatre i com que la mitja llum afavoreix la presència clandestina de badoes, podem oferir alguns petits detalls dels primers assaigs de «Glòria».

Diguem abans que tot que Mossèn Ramon Garriga, el capellà de Samalús, mestre en Gai saber, devia tenir del teatre una idea fantàstica, la idea que n'hien de tenir els capellans i que tant servei els fa a la trona. Mossèn Ramon Garriga estava admirat, admirat de tot, i potser admirat que la gent de teatre sigui tan bona gent, les actrius tan correctes i els actors tan simpàtics. Quina sèrie de sorpreses!

Però la grossa sorpresa de Mossèn Garriga fou En Carles Capdevila. Cada observació del director d'escena era acollida per l'autor de «Glòria» amb les següents exclamacions:

— Molt bé! Molt bé! Quina sort he tingut de trobar un home com vós! Us voldria tenir a casa!

Entre la companyia, Mossèn Garriga ha tingut un gran èxit de simpatia. La seva ingenuïtat ha guanyat el cor de tothom. Una actriu deia:

— Quin capellà més bon home!

En cert moment l'autor de «Glòria» va preguntar:

— Bé se'n deuran fer tres o quatre representacions d'això? Perquè cregui que aquests diners em convenen molt.

Al cap d'un moment de dir això, Mossèn Garriga oferia a tota la companyia un dinar a Samalús.

Durant l'assaig i a conseqüència d'una insinuació d'En Capdevila sobre certs detalls de l'obra, l'autor va dir-li entusiasmat:

— M'agradeu molt. Sou molt bo!

I tot dient això li agafa el cap i li fa un petó al front.

Estem segurs que aquest bes ha de portar sort a En Capdevila. I, de passada, ha quedat benèit.

Els esveraments de Josep M.ª Folch i Torres

Nit d'estrena de *Los Flamencos*, d'Amadeu Vives, al Tívoli.

Un grup d'amics passa, durant l'intermedi, a l'escenari, a saludar l'autor.

Va al davant Josep Maria Folch i Torres.

En ésser al passadís de les llotges de les artistes, una d'aquestes, la Cloti, joveníssima i feta un dimoniet, es dirigeix, amb els braços oberts, vers els visitants, donant mostra d'un gran content:

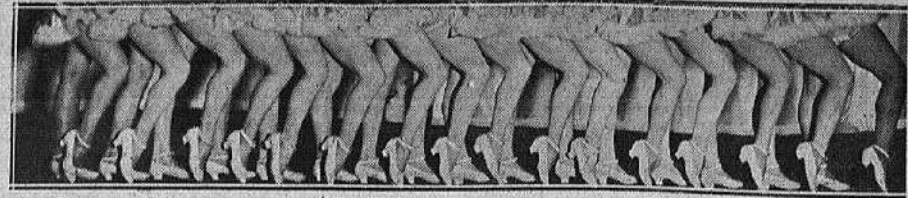
— Ai, el José María!

En Folch i Torres, vermell com un pebrot, mig tartamudejant exclama:

— A mi, senyoreta, jo no, sap!

La cosa s'esclareix a l'acte. El José María és un altre periodista de la comitiva

VARIACIONS SOBRE LES GIRLS

Les angleses que vénen a Barcelona per a donar vida a les revistes, es troben a nostra ciutat tan bé, o millor, com els cantors i tocadors de tangos. Tasten l'aigua de Canaletes i és com si haguessin begut oli. En coneixem una que té ja nínxo! propi al Cementiri Nou.

Les franceses de revista també s'aclimaten ací amb facilitat. Però tard o d'hora se'n van, encara que de vegades triguin. La família les atrau. Són, en el fons, unes excel·lents burgeses, la més gran ambició de les quals consisteix, passats els anys de turbulència, a comprar una caseta a la vora del Marne i reposar-se fent labors.

Per regla general, les angleses freqüenten els Bancs per a recollir diners; sempre hi ha algun marí, dels que tenen a *girl in every port*, que des de terres llunyanes trameten un xec. Les franceses, en canvi, hi van a portar-ne, pocs o molts. L'estalvi és una de llurs virtuts. El lamentable és que en més d'una ocasió estalviem per a un altre.

Una anglesa pensa sempre, fora del Reialme Unit, en un possible casament; una francesa, gairebé mai. Les angleses acostumen a arribar lliures de compromís; la majoria de franceses tenen xicot, o «administrador» — i fins, si els ve a tomb, se l'emporten.

Barcelona ofereix per a les angleses un sens nombre d'encants. Només hi ha una cosa que els fa fredat: la malaltia, famosa entre elles, que han batejat amb el nom de *Barcelona hips*.

Hip vol dir anca. Sembla decididament comprovat que amb el clima de Barcelona aquest element important del treball de les girls guanya en volum el que perd en efectivitat. I això, per les que no arriben a casar-se, significa la ruïna — o deixar el teatre.

De les que han fet estada llarga a Barcelona, en pescariem ben poques als escenaris; les trobaríem més aviat, a Londres, darrera un taulell o sentades a un escriptori. La Gaby Condor, per exemple, una de les més cèlebres de les revistes del malaurat Bayés, ocupa actualment un dels primers llocs de l'Administració del *Daily Mail*. És bonica com abans, i jove, i faria encara tot el goig a una escena, però la *Barcelona hips* l'ha deixada fora de combat.

Les primeres girls que veiem als escenaris de Barcelona foren aquelles quatre, anàvem a dir immortals, de les revistes de l'Alexandre Soler i Josep M.ª Jordà a l'antic Tívoli. Era a mitjans de 1909. Havien vingut, mig perdudes, per a actuar, com a

a fi de festa, al Poliorama. Tenien un contracte per a quinze dies i estiguieren ací vora tres anys. Si la Lliga hagués admès senyores, se n'haurien fet socis.

Hip! Hip! Ohé, Ohé, miss Flory s'escriu a base d'elles. Cantaven en català i eren conegudes com si fossin de casa.

Més tard, el mes d'octubre de 1919, debutaren al Principal Palace — qui l'ha vist i qui el veu! — les sis girls comandades per la divertida Miss Lowet. També es quedaren enganyades. Miss Lowet va posar pis al Poble Sec. Ara ja no hi viu, però a la mateixa barriada s'allotja encara una de les sis, més eixerida que mai, com el cavaller del Johnnie Walker.

Pel *Chófer... al Palace* se'n reclutaren enllà d'una dotzena. També n'han quedat. Després vingueren les Jackson's, boniques i alegres com un pèsol. I darrerament han anat plovent, com manna celestial, en grups de vint-i-cinc.

Les millors girls que han vingut a Barcelona són les Tiller Plaza, que actuen al Coliseum, i les Jackson's. El quadre dels clowns que feren aquestes a la revista *Cri-Cri* i el del ballet escocès de *Paris! Paris!*, valen per totes les sumptuositats i enfarfegaments amb què els productors ens han untat els ulls. Quina alegria! Quin contrast, el somriure d'aquelles girls, amb la cara llarga de les nostres noies de conjunt! Desfilen aquestes, per la passarella, d'esma, avorrides, com si formessin part de la comitiva mortuòria.

Les pitjors que ens han visitat són les contractades al Tívoli per a *El sobre verd*. Eren dolentes i lleiges. En Gibert, l'empresari, va confessar, en veure-les en un assaig: — El mateix em fóra una d'aqueixes girls que En Lamothe de Grignon!

Moltes de les girls vingudes aquests darrers temps no eren prou autèntiques. Eren alemanyes. No tenien, digui's el que es vulgui, la gràcia de les angleses. Eren massa mecàniques. «No se sap» — ha escrit René Bizet — si les angleses d'una «troupe» tenen cada una un cor o si només en tenen un per totes. Però el cor, individual o col·lectiu, existeix. En canvi, les girls alemanyes manquen d'ànima; tenen dues cames i dos braços únics — i prou. Les unes són la comprensió, l'encant; les altres, la disciplina de caserna, la fredor.

Les girls alemanyes van com paquets de mercaderies. Un brasiler que hi tracta, ens deia l'altre dia en termes ben poc galants, al «Bobino»:

— N'he tramés vint-i-cinc a Figueres, dotze a Alacant i trenta a València. Demà me n'arriben quaranta.

Cobren molt poc. Amb prou feines poden vestir-se. N'hem vist que, faltades de sabates, anaven pel carrer amb les botes de muntar d'un ballet rus tret del repertori. D'això fa quinze dies.

Les girls angleses cobren bon sou. Exteriorment, no se les veu mai atrotinades. I, per molt que ho estiguin, no es priven generalment d'un whisky diari.

Les que només beuen te, són una excepció. N'hi ha moltes, però, que en prenen a les hores de menjar. Després fan el que poden.

En corria una pel Grill-Room que tenia un estómac de prova. Un seu amic li proposà donar-li mil pessetes al mes a canvi de no beure.

— Hi perdria diners — contestà ella.

El cas més agut i divertit que hem conegut és el de la Peggy, una girl que vingué amb una «troupe» de l'Olympia i se n'anà a Mèxic amb la d'En Sugrañes. Si arriba a estar quatre dies més a Barcelona, s'apuja la cervesa.

La Peggy ballava el xàrleston en una opereta que Don Emili Junoy i el mestre Demon varen estrenar a l'Eldorado. El dia de l'assaig general, es presentà al teatre amb el cap enterbolit. En lloc de ficar-se a l'escenari, entrà al prosceni i, una volta dins, creient-se a la llotja, començà a despulgar-se, sense veure a ningú.

La cervesa havia aixecat al seu entorn unes parets imaginàries.

PERR DE L'ESPELT

Vallmitjaniana

Diàleg caçat al vol:

— Què t'ha semblat de *La bruixa blava*?
— Home, veuràs. Mai he cregut en bruixes...

Un llibre de J. Puig Pujades

Amb el títol de *La glòria sorda de N'Ignasi Iglésias*, J. Puig Pujades ha publicat el text d'una conferència donada a l'*Escut Emporità* de La Bisbal.

Es tracta d'una biografia i d'un estudi de l'Iglésias fets per un amic que l'estimava molt. El llibre conté interessants fragments de lletres de l'Iglésias i alguna poesia inèdita.

El treball de J. Puig Pujades és una excel·lent contribució a la biografia definitiva de l'Ignasi Iglésias.

MODELO COACH Pts. 8.650

¡Con 76 innovaciones sobre los modelos anteriores!

PRECIOS

ESSEX

PHAEON	8.150
COACH	8.650
ROADSTER	8.950
COUPE	9.150
SEDAN	9.650
TOWN SEDAN (gran lujo)	10.100
COUPE CONVERTIBLE (gran lujo)	10.195

Estos precios se entienden para coches con ruedas de madera y cinco neumáticos. Por ruedas metálicas hay un suplemento de 300 pesetas

El nuevo ESSEX 1929 es el coche más sensacional presentado hasta la fecha, y en él continúa la fábrica su norma de ofrecer al público, por un precio muy asequible, un coche que reúna todas las características propias de los automóviles que le doblan en precio. Entre las ventajas más sobresalientes del nuevo modelo, se cuentan las siguientes:

Potencia aumentada en un 24 por 100.—Cuatro amortiguadores hidráulicos.—Nuevo tipo de frenos de doble acción en las cuatro ruedas.—Carrocerías más largas y más espaciosas.—Mayor facilidad de conducción.—Mayor economía.—Alcanza una velocidad superior a los 112 kilómetros por hora.—Mantiene una marcha media de 96 kilómetros por hora en largos recorridos.

Los automóviles ESSEX 1929 destacarán en todas partes por la exquisita elegancia de sus carrocerías. Un viaje de prueba, con lo que a nada se compromete, le dejará encantado.

ESSEX Super Seis

CINEMA

ELS FILMS DE LA SETMANA

Quan hom es troba davant un film com «Policia sin esposas» (Fox), en què el títol ja és un xisto dolent, hom ja se sent decantat a no esperar-ne gran cosa, encara que els seus productors no tinguin cap culpa del disgraciós joc de paraules. A mi, almenys, em sol passar així. I certament, pel que fa a aquest film, l'humor pseudoirlandès que hi exhibeix Charles Farrell McDonald, no té pas la força que cal per adreçar un decantament hostil. Ni la presència de Louise Fazenda, que tanmateix és sempre agradable i refrescant; ni la presentació ara i adés graciosa de la manera com els americans veuen popularment la gent de certes contrades d'Europa. Però ja se sap que allí on menys ho espereu salta la guspira genial que us enlluerna. En cap altre lloc no havia vist establerta la veritat innegable que un policia desuniformat pot ésser reconegut per les dimensions de les sabates. Davant un coneixement tan profund dels misteris de l'ànima, hom ha d'inclinarse amb tot el respecte.

¿Qui s'inclinà, en canvi, davant «L'home que triomfà» (Paramount), tot i que el seu triomf — esdevingué sota una pluja extremadament torrencial, vora una resclosa que s'esquerda i damunt un tractor meravellós — sigui la causa d'unes quantes vistes boniques? Vet-aci un film d'aquell gènere que els anglosaxons anomenen *uplifting* (i que nosaltres podríem anomenar *sursumcordial*): treball, tenacitat i enginyeria optimista venen desengany i traïcions. Tot això és molt moralístic, és clar. Però si us ho mireu una mica a fons, veieu que la cosa no pot anar alhora ni amb tots els progressos de l'enginyeria moderna, ni amb la col·laboració de Richard Dix que, d'ençà que va fer de fuster en «Els deu manaments», té la mà trencada en això de representar la bondat triomfant. Qualsevol enginyer de de-

pressives ens compensen de sobres la fallida de la prometença inicial que ens fa la història expressada. Hom hi promet de desentrotillar aquest tema: «Pot un artista, que es deu al públic, conservar la felicitat d'una llar tranquil·la?». Hollywood no es cansa de fer-hi respostes negatives, entre les quals hi ha el divorci que ha permès a Menjou de casar-se amb Kathryn Carver, que en aquest film Paramount és la seva *leading-woman*. Això encara ens feia esperar més de gust la resposta que «Serenata» hi faria. Però hom

KATHRYN CARVER

esperat debades. El que hi torba la felicitat domèstica d'aquell gran compositor d'operetes, no és cap d'aquelles incompatibilitats que de vegades sorgeixen entre el capteniment que hom ha de tenir del públic i el que ha de tenir de la família. «Serenata» ens presenta una aventura que pot tenir qualsevol home vulgar, una ruptura i una reconciliació de les quals qualsevol home vulgar podria ésser objecte. L'excel·lència de «Serenata» no es troba en la història que ens conta, sinó en la manera com aquesta història ha estat expressada en imatges. Els actors — Menjou principalment, es clar — col·laboren bé en aquest treball expressiu, però cal atribuir-ne especialment el mèrit al director i l'escenarista.

C. A. JORDANA

Emil Jannings

Tots els actors cinematogràfics estan avaluats a rebre cartes curioses dels seus fanàtics, i Emil Jannings no havia pas d'ésser una excepció d'aquesta regla. Jannings sol rebre valuosos autògrafs de refinats intel·lectuals admirant la seva forta actuació masculina; però de tant en tant també en rep de gent més vulgar. Vet-aci una carta que rebé fa pocs dies:

«Estimada Miss Jannings: Sou la meua actriu favorita, i us agrairia molt que m'enviés el retrat per tenir-lo sota el coixí.

EMIL JANNINGS

Vaig a veure tots els films on sortiu perquè trobo molt escaient la manera com porteu els vestits. Per a mi, sou l'actriu que vesteix millor i també la més bella. No sabem com m'esforço a imitar la vostra delicada elegància!»

Aneu a saber a què obeï aquesta confusió; segurament que no a cap causa física: Emil Jannings no és pas cap beutat. Potser la culpa de tot la tingué el carter per no haver llegit bé l'adreça, si és que realment existeix una actriu del mateix cognom.

No sabem quina impressió va fer al distingit actor alemany que el prenguessin per una dona. Una mala impressió, de segur, com la que té l'agraciada escriptora Maria Bonshoms cada vegada que la prenen per un home.

Un film de Wells

«Podem combinar forma, argument i música de manera que presentin les condicions i els resultats de l'abolició de la guerra en una obra d'art bella, vigorosa i emocionant, a l'abast de la comprensió d'un públic usual de cinema?»

D'aquesta manera Herbert George Wells va formular-se el problema que ha mirat de resoldre en el seu darrer llibre *The king who was a king*, que en català, aproximadament, podríem anomenar «Un rei de debò». L'escriptor anglès ha resolt bé la majoria dels problemes artístics que s'ha plantejat fins ara i el seu darrer llibre no és cap desmentiment de la normalitat dels seus èxits. *The king who was a king* és una sinopsi extensa i detallada d'un vigorós film pacifista, la realització del qual comportaria l'aprofitament de tots els recursos que pot posar a contribució l'art cinematogràfic. Aquest llibre ja fóra extraordinari encara que el film no hagués mai d'esdevenir visible; és realment un cas especial entre les sinopsis, generalment simples catàlegs de fets, l'enumeració nua dels quals té per a un profa ben poca força evocadora. Wells, sense deixar d'ésser concís, ha sabut dotar el seu esquema d'aquell poder suggeridor d'imatges que fa brillants tants passatges de les seves novel·les. Aquest poder es deixa sentir sobretot en el cinquè capítol on hi ha l'escena crítica, el rovell essencial d'aquesta obra.

El rei de debò, pacifista, impulsat a la guerra per forces poderoses, consirs abans de prendre la decisió fatal, té una visió de la guerra moderna. El realisme sensual — vol d'aeroplans, soroll de motors... ferides, gemecs... — es barreja al llenc i a la música amb el realisme, que cal interpretar, concentrat en els símbols — himnes nacionals i banderes... l'home creador i l'home destructor...

«...D'aquest fum surten corrent uns homes, de rostre i moviments angiosos. S'ofeguen. Lluint amb la mort, cauen, es retorcen. La remor dels aeroplans, els tancs i els canons s'esvaeix dins la música i una tonada trista, que s'enllaça amb una remor de panteix i gemecs, domina l'acompanyament. Aquest es fon en un instant, i se sent com un home s'esforça a respirar i sanglotar. Hom veu un vast aigüamoll ple de cossos jacs que es retorcen. L'aparell fotogràfic s'acosta lentament a un home situat a primer terme; el llenc pren un color verd lúid, i un altre home, amb el rostre empastifat de sang presa i brutícia, s'arrossega dolorosament endavant fins que la seva fà interogadora domina el llenc. S'alça i mira fixament davant seu, vers el públic, ple d'una dolorosa sorpresa.

«La música s'atura bruscament quan ell alça el cap, i roman silenciosa mentre ell mira. Una expressió d'angoixa li envaeix el rostre i els seus ulls es clouen. L'himne nacional de Clavery esclata triomfalment. L'home desfalleix; a poc a poc, se li dobleguen les cames i cau. El color del llenc es fa més viu, i la senyera del lleopard voleia i s'agita damunt el rostre de l'home. Això sembla enutjar-lo, perquè prova d'esquivar el drap amb les mans. El rostre humà desapareix entre els plecs de la bandera...»

Més enllà: «...L'escena es trasllada als carrers atapeïts d'una ciutat en una calorosa nit d'estiu. Se senten sobtats tocs d'alarma; minyons ciclistes, que pedalegen amb furia, passen rabents, bufant llurs xiulets. La multitud es dispersa astorada; bombes enormes cauen i esclaten en mig de la gent; les cases són embolcallades per les flames d'un incendi ferotge. Remolins d'aigua furiosos apareixen al llenc, i una munió aterrida d'ésser humans és arrossegada endavant entre l'escuma. Gesticulen, xisclen, cauen, alcen llurs mans crispades, i l'espectacle és esborrat per una nova torrentada...»

L'actuació d'aquest rei pacifista, tan original, que Wells fa bellament comprensible i simbòlica, podrà ésser vista mai al llenc? Els productors americans, que tècnicament podrien realitzar aquest film, són massa esclaus de les convencions que atribueixen a llur públic per a tenir la gosadia de dur-lo a compliment sense malmetre'l. Al vell continent, només els russos són capaços, moralment i artísticament, de dur a bon terme aquesta empresa. Sembla, doncs, que ens haurem d'accontentar amb la sinopsi. Si els anglesos o els americans fan el film, no valdrà la pena de veure'l. Si el fan els russos, hom no ens el deixarà veure.

Sobre Clara Bow

Diuen que Clara Bow ha ocupat, als estudis Lasky, el sumptuós tocador on havia regnat en altres temps Pola Negri. Això no és, aparentment, una notícia important; un canvi de tocador no sembla ésser un fet de gran transcendència. Però, segons diuen, aquesta estança té la virtut de polanegritzar els qui l'ocupen. Clara Bow s'havia dedicat a interpretar papers de noia entremaliada, esbojarrada i, en general, divertida. Ara sembla que es vol dedicar al sentimentalisme dramàtic, a la manera de Pola i de Lillian Gish. Si els nostres consells han de servir per alguna cosa — no hi tenim gaire fe —, Clara no es deixarà ensibornar per aquestes influències locals i continuarà donant-nos espectacles moguts i refrigerants.

LES ARTS

Una Exposició Joaquim Vayreda

A la Sala Parés hi ha l'exposició de les seves obres pòstumes. Conjuntament amb l'home, la mort ha terminat — potser només per una llarga temporada —, la producció de telas signades per Francesc Vayreda. Vull dir que la excel·lent qualitat de la pintura de Vayreda pot fer possible, d'aquí un temps, l'aparició de quadros fallits en el cas, molt probable, d'escassetat de bona pintura representativa.

Des del punt de vista de l'obra realitzada, la pèrdua d'un artista pot resultar malaurada o bé oportuna. Podria citar alguns noms d'artistes de gran anomenada als quals una mort dolça i plàcida no els aniria gens malament, perquè la majoria de les obres que vagin produint no serviran per altra cosa que per rebaixar el nivell total de llur producció. Però, ¿com convençer-los de morir artísticament després d'una merescuda distinció i uns resultats, en altre temps, notables?

I posat a matar artistes (parlo sempre des del mateix punt de vista), admeto l'oportunitat de l'enterrament per als joves que han donat tot el que poden i ja comencen una inevitable desvialada. En aquests encara veig més difícil la renunciació voluntària de l'ofici, puix per bé que no hi hagi resultats convincents, hi ha en canvi la comprensible aspiració i el desconeixement de llurs possibilitats.

La meua llista funerària encara és més extensa. Acauria, tot seguit, amb els aficionats i CONREADORS de diumenge. Més ben dit: que pintin tant com vulguin i com més millor — ja que el pintar, a més de no fer mal a ningú, és un goig educatiu remarcable. Però, per l'amor de Déu!, que no exposin en cap galeria pública. I si no se'n saben estar, els demano per favor que almenys no es deixin seduir pels homenatges desproporcionats i ridículament transcendents. Els propietaris de les nostres galeries d'art haurien de seleccionar llurs exhibicions amb molt més rigor.

L'educació estètica del nostre públic és encara massa deficient per consentir — sense un real perjudici educatiu — tantes exposicions vulgars, i per altra banda, innecessàries comptant amb un nombre importantíssim de bons artistes.

El que ha estat un cas veraderament desesperant, és el d'en Vayreda: Morir en el precís moment en què l'obra devenia una felicitat resultant de totes les recerques anteriors. I donat el temperament estudiós de Vayreda, aquest resultat encara feia esperar una major superació.

Mai com fins ara l'obra del dilecte pintor Francesc Vayreda no havia arribat a una precisió tan cenyida. La pinzellada sorgia d'unes mans preciosistes amb visió sintètica. La sensibilitat havia assolit un refi-

nament tan especial que certs llocs de la tela tenen qualitat de cosa japonesa. L'anterior estructuralisme cantellut, de filiació cèzanniana, havia evolucionat cap a una menor accentuació, però no per això menys existent. A la limitació cromàtica d'abans, corresponia ara una ampliació justament ponderada.

Entre les millors teles exhibides recordo: *La vacada*, amb uns blaus atmosfèrics a les muntanyes, un cel d'hivern finíssim i un prat a primer terme de qualitat meravellosa i ferma digitació; *Puig Pardines*,

en el qual hi ha un pujol de matisos tar-dorals i verds esblaimats que és emocionant; *Composició* és ben concebut i realitzat (l'interès que en altre temps havia sentit Vayreda per les grans composicions al fresc, devia ésser el motiu d'aquesta tela); *El Fluvià* i *Noia vora riu* són dues mostres reeixides de transparències i ombres sensuàls a les voreres del riu. Cal remarcar *Pasturant* i *Paisatge* n.º 23, com també els retrats i *Desnús*.

MARIUS GIFREDA.

Robatori Artístic

A la Sala Merli, relogada a les Galeries Laietanes, el pintor Marquès-Puig tenia algunes obres exposades. Fa pocs dies, una d'elles desaparegué sense que ningú l'hagués comprada.

Caben moltes suposicions: Un enamorat de l'art de Marquès-Puig? Un col·leccionista cleptomà? o un de pobre? Potser, desgraciadament, un lladre qualsevol que agafà la primera cosa que trobà a mà.

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

Informes
i Pressupostos gratis

Lavabos Cardona. Vergara, 1

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

BRASSALETS FANTASIA
BRUCHES NOVELTAT
J. ROCA
— JOIER —
RAMBLA DEL CENTRE 33
PASSATGE BACARDÍ 2

ADQUIRIU

els darrers èxits teatrals

LOS FLAMENCOS i LAS LLORONAS

impressionats en discos elèctrics

ODEON

Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657. - BARCELONA

ELS DISCOS

JAZZ. — Aquest mes els discos de jazz no són molt abundants, però són de bona qualitat. Dos grans orquestres de jazz, la Waring's Pennsilvianians i la Jack Hilton, figuren en el catàleg de la casa Gramòfon (La voz de su amo).

«Hello Montreal», el disc de jazz més remarcable de tots els editats aquest mes, tocat per la Waring's Pennsilvianians, és d'una sana alegria comunicativa. Està inspirat en un viatge fora de les fronteres dels Estats Units, a Montreal, on la llei seca no existeix. I tot ell és un himne a aquesta ciutat acollidora on el beure no fa perdre, però, el ritme del ball. Felix país — deuen dir els americans —. I veritablement, després de sentir aquest disc venen ganes d'anar-hi a donar una volteta per veure si és tan divertit com la cançó. A darrera «Hello Montreal» hi ha un charleston amb un nom que sembla castic, «Lila», però que no té res que veure amb el casticisme. Es senzillament un nom que deu fer somiar a l'autor. Entre el ritme del ball se sent de tant en tant una sentida melodia d'un efecte bastant reeixit. Unes quantes paraules cantades fan recordar el cant emocionat de Sophia Tucker.

Tots dos discos són molt ben impressionats i en aquest sentit superiors als editats anteriorment. L'orquestració i l'execució dignes de la Waring's Pennsilvianians.

Dels charlestons presentats per l'orquestra Jack Hilton, el millor «I'm looking over a four leaf clover», d'una orquestració plena i brillant acompanyant una alegre melodia que fa pensar en un matí en ple camp; naturalment en ple camp americà.

Va doblat d'un vals molt pelliculero i molt clar de lluna, «Shelima», en el que la instrumentació i l'execució són bastant superiors a la melodia.

A notar també «How long has this been going on?» basat en una cançó que no ofereix res d'extraordinari, però d'un ritme molt marcat i molt ben executat.

A notar també «Ramona», pel Hawaiian instrumental (Odeon). Més pel Hawaiian instrumental que per «Ramona», que tot-hom coneix.

TANGOS. — També hi ha que notar entre els ballables les orquestres de tangos, que ens fan recordar una anècdota que ens van contar ja fa temps:

Un dia, un bon senyor que patia una mica de bronquitis, va anar a casa el farmacèutic per demanar un específic.

— Tingui, prengui aquest — va dir-li el

farmacèutic allargant-n'hi un —. Aprofiti's ara que encara cura.

Que s'aprofitin també els aficionats a sentir tangos ara que encara agraden. Els millors entre ells els de l'orquestra Irusta, Fugazot i Demare. Potser perquè són els que estan més de moda. I segurament perquè són els més ben enregistrats. De entre ells, «Dandy» (sense cant) és el més ritmat i també el més recomanable. Va doblat de «Niño bien», que cantat en anglès seria d'un efecte sorprenent.

L'enregistrament d'aquests discos es superior al que havíem sentit anteriorment dels mateixos Irusta. L'orquestra sona molt bé, sentint-se perfectament tots els instruments, i en els discos cantats, «Mentiroso» per exemple, la veu queda més forta i més plena.

J. V.

CANçons. — En els discos de cant és on potser el gramòfon adquireix més importància. No fa gaire un professor francès el recomanava àdhuc en les escoles de cant com a mitjà de què el deixeble es pogués escoltar el mateix i corregir d'aquesta manera els defectes d'execució. La placa de cera no perdona el més lleu error i totes les modulacions de la veu queden impreses amb un grau extraordinari de perfecció.

Per això un artista com Tito Schipa, que canta sense la més lleu vacil·lació i modula la veu molt bé, és sempre agradable d'escoltar en discos. Schipa és ja prou conegut del públic de Barcelona per parlar ara de la seva personalitat. Interessant és que en el disc impressionat aquest mes per la casa Gramòfon la seva veu està ben enregistrada. «Nina», basat en una melodia de Pergolesse, és molt superior a «A Vuchella», que va al darrera i que no és més que una vulgar cançó d'estil italià.

Hem de remarcar també, entre els discos de cant, quatre cançons interpretades per Conchita Supervia (Odeon). Llevat una cançó del mestre Falla, les altres tres són d'autors catalans: Pahissa, Marqués i Toldrà. És molt agradable veure que en els programes hi figuren autors catalans. Convindria que sovint s'impressionés música catalana i que en la seva impressió s'hi posés una gran cura a fi de que es pogués presentar a tot arreu. En aquest sentit, encara que una altra setmana en parlarem més detingudament, s'ha de fer notar «La mort de l'escolà», cantat per l'Orfeó Català i impressionat en discos Gramòfon.

F. C.

AFISA
ASSUMPTES FISCALLS I ADMINISTRATIU

Director
Carles Ossorio
personal tècnic contables
Layetana-18-pral. B
Especialitat industrial i utilitat
Abonaments

Relació de discos citats

JAZZ. — Orquestra Waring's Pennsilvianians: Hello Montreal (Dixon-Warren), Charleston; Lila (Gottler-Tobias-Pinkard), Charleston, AE 2349 (Gramòfon).

Orquestra Jack Hilton: How long has this been going on? (Davis-Wendling), Charleston; Henry's made a lady out of Lizzie (O'Keefe), Charleston, AE 2351. Shalimar (Nicholls), Vals; I'm looking over a four leaf clover (Dixon-Woods), Charleston, AE 2352.

Orquestra Nat Shilkret: Little mother, Vals; Get out and get under the moon, Charleston, AE 2353 (Gramòfon).

Hawaiian Instrumental: Ramona (Wayne), instruments hawaïans; Ramona (Gilbert-Wayne), instruments hawaïans amb tornada, 182.415 (Odeon).

TANGOS. — Trio Argentí Irusta-Fugazot-Demare: Mentiroso (García Giménez i A. Aieta), tango, Irusta (ac. piano); Madre mía (O. Fresedo), tango, per l'Orquestra Típica Argentina, AE 2410. Niño bien (Solino, Fontaina i Collazo), tango, Irusta; Dandy (Demare), tango, per l'Orquestra Típica Argentina, AE 2420 (Gramòfon).

CANçons. — Tito Schipa (tenor): Nina (Pergolesi, arr. Bourdon), romança; 'A Vuchella (Tosti), cançó, DA 974 (Gramòfon).

Conchita Supervia: Cançó d'un doble amor (Marqués); Cançó de l'amor que passa (Toldrà), 185.111. Rosa (Pahissa), cançó (Falla), 185.112 (Odeon).

PROCEDIMENT RAPID

— Faci'm vint cèntims de polvors insecticides.

— Vol que els hi posi a una capseta?

— No, gràcies. Solament tiri-me'ls al damunt...

(Del Mustique de Charleroi.)

Conte alemany

Cada vegada que sopa amb els amics, En Bagaria no pot deixar d'explicar-lo.

— Per què et rentes amb els mitjons posats?

— Perquè tinc reuma.

L'HOMME DISTRET

(«Tempon», Berlin.)

— Repenheu-vos amb mi, Marguerida, que vegi que és un casament d'inclinació.

(Le Rire.)

— I doncs, doctor, se n'ha anat de la ciutat, tan bona clientela que hi tenia...

— Sí, és clar, però és que de mica en mica se n'ha anat morint tota...

(Le Rire.)

La dona. — Si guanyo el campionat, Jordi, el diumenge següent ja podràs sortir.

(Life)

— Que potser l'hauríem d'enviar a Niça?
— Senyora, el seu marit té 38 graus i mig. És una temperatura que no la trobarà ni al Migdia.

(Le Rire.)

Educació feixista

— Apa, ja ha popat prou! És l'hora de la lliçó de maneig de la metralladora.

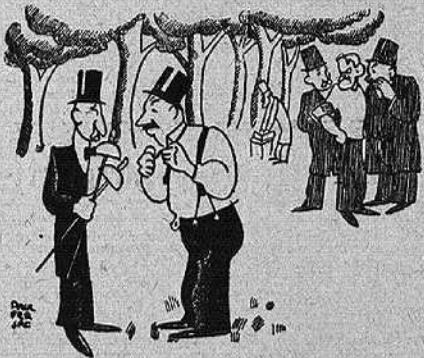
(Del Canard Enchaîné.)

— On és Willie?

— Precisament estic seguint la pista.

(Passing Show.)

— Arribeu molt tard. Anàvem a començar sense vós.

(De «Le Canard Enchaîné».)

SUBSCRIVIU-VOS A LA GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Gifreda
ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres
ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT
Un any: Barcelona, 17 ptes. — Península, 18 ptes.
Un trimestre: Barcelona, 6 ptes. — Península, 6'50 ptes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 - BARCELONA

Reparació d'automòbils i motos

VICENS LLORCA

GIRONA, 159 : Telèfon 73233
Representant per a Espanya de la Casa B S A
(peces de recanvi i accessoris)

Anunciar a MIRADOR és guanyar diners

MOBILIARI EN GENERAL

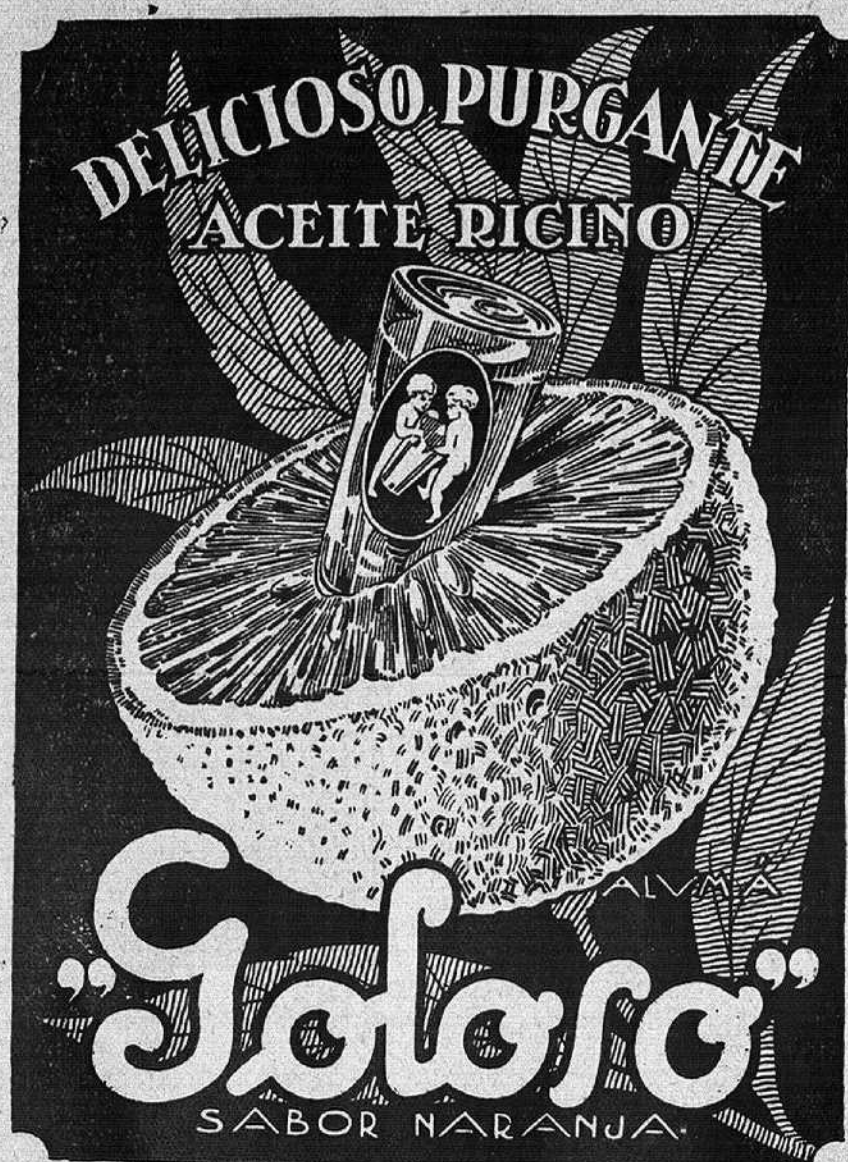
ESPECIALITAT EN EL DE DESPATX

Instal·lacions completes
d'Establiments, Despatxos i Habitacions
PRESSUPOSTOS I PROJECTES A SOL·LICITUD

Exposició i venda
Corts Catalanes, 532. Telèfon 34342

Aviat podreu comprar “BABY-LAX”

El millor
Laxant=Purgant

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS
perquè combaten les seves causes

● Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptes dels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides dels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la caixa en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG
Carrer del Tef, 16 - BARCELONA - Telèfon 50791

Subscriuiu-vos a MIRADOR

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En
que viu a n.º se subscriu a **MIRADOR**
per el preu fixat de 2'50 ptes. trimestre.

de de 19.....

Signatura

Les millors mitges
en els
Almacenes TÍVOLI
Casp, 17 i 19

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'Albuminúria, Litiasis úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, - SALMERON, 133

Anuncieu a MIRADOR

LA MAQUINA PREDILECTA
I
INSUBSTITUÏBLE

Representants exclusius
per
Espanya, Portugal i el Marroc

MAQUINES DE CALCULAR
MULTICOPISTES
PREMSSES

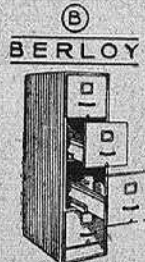
ACCESSORIS
PER A MAQUINES
D'ESCRIBURE

ORBIS, S. A.

ORGANITZACIÓ
COMPLETA I MODERNA
D'OFICINES

PERSONAL COMPETENT I ESPECIALITZAT

Casa central:
Clarís, 5
BARCELONA (Telèf. 19763)

EL MOBLE D'ACER
ELEGANT
I
ETERN

URALLITA